

liores sublimem, omnique veneratione dignam proclamat Fulbertus Carnotensis, dicens: *vere beata et omni veneratione habenda et quodam privilegio sacro predicanda mater, quæ omnium antecessit matres in concipiendo et generando eam, quæ suum et omnium generaret creatorem* (ser. de nat. Virg.). Maria ergo est fructus honoris respectu sanctæ Annæ, cum per illam beata Anna supra modum nobilitata, ditata et sublimata fuerit. Miramini fructum illum benedictum ventris sanctæ Annæ; et miramini matrem, quæ talem fructum peperit. Miramini Annam et ejus auxilium supplices implorate; quo enim excelsior, eo apud Deum est potentior. Fideles hortatur sanctus Leo, ut cum sanctis omnibus amicitiam contrahant, eorumque suffragia postulent. *Confirmate amicitias cum sanctis angelis et patriarchis; prophetis, apostolis, martyribusque sociamini; et per bonam emulationem ipsorum ambite suffragia* (ser. 5. de Epiphan.). At in primis cum beata Anna ineunda nobis amicitia, ejusque potissimum ambienda sunt suffragia, utpote quia apud Deum potentissima est per se, et per Mariam, cujus est mater. Assuevit Deus favores concedere, quos ab illo petimus per intercessionem sanctorum, qui solummodo ejus servi extitere. *Consuetudo est Dei, hunc honorem dare servis suis, ut propter eos salventur et alii* (Chrysost. hom. 24. in Gen.). Quanto potiori jure favores, quos petemus et præcipue gratiam salutis, a Deo impetrabimus, si apud eum mediatrix nostra fiat beata Anna, quæ non solum Christi ancilla, verum et Mariæ mater, Christique avia extitit! Invocate ergo ferventer sanctæ Annæ patrocinium, sanctissimam hanc mulierem in patronam sumite et mediante ejus patrocinio gratiam et gloriam obtinetis. Amen.

DE SANCTO IGNATIO

CONCIO UNICA.

Vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, et regibus, et filiis Israël (Act. 9, 15).

De gentium apostolo præfata proprie intelliguntur verba; nulla tamen iis vis, injuria nulla fiet, si iis utamur ad laudem sancti Ignatii, Societatis sanctissimi Nominis Jesu institutoris, qui, ut alter Paulus, vero vas electionis fuit, et qui Christi Jesu nomen per se et per filios suos ad omnes orbis terrarum nationes gloriose portavit. Perillustris ille vir ex nobilibus ortus parentibus in Cantabria, atque in Ferdinandi regis aula nobiliter educatus, ab ea discessit, ut terrenæ militiæ nomen daret, in qua non parva animi et generositatis suæ testimonia edidit. Deus autem, qui tantum virum ad altiora vocare statuerat, singulari sua providentia effecit, ut generosus ille athleta armis valediceret, ut vir ille genere ac virtute nobilis mundi gloriam despiceret et ut in ipso juventutis flore carnis illecebras comprimeret. Eum deinde ita Deus illustravit, ita præparavit, totque gratiæ suæ donis ditavit, ut vas electionis, omni virtutum genere confertum, suoque auctore dignum illum perfecterit. In divini hujus officis manibus sanctum Ignatium, ut vas electionis, hodie inspicere statui; ejus gloriam non ab avorum et proavorum nobilitate, non a fama, quam in illustrissimi regis aula comparavit; non a præciaris facinoribus, quibus se in sæculo commendabilem præstitit, nec a variis animi et corporis dotibus, quibus floruit, elicere statui; hoc enim unum ad unum ad ejus gloriam dicam, quod vere vas electionis extiterit: *Vas electionis est mihi*. Hic totus concionis hujus scopus, hæc tota orationis istius materia. Aæ.

Sanctus Paulus apostolus vas sacrum extitit, gratia, chari-

tate et zelo plenum. Plenus fuit gratia divina Paulus, cum per Dei gratiam, qua affluebat, se omnia apud Deum posse assererit: *Omnia possum in eo, qui me confortat* (Phil. 4, 13). Plenus fuit charitate, cum protestatus sit, se ita ardentem et constanter Deum diligere, ut ab ejus amore averti et separari nequirit: *neque angeli, neque principatus, neque virtutes, neque creatura alia poterit nos separare a charitate Dei* (Rom. 8). Plenus tandem fuit zelo salutis animarum, cum ut omnes salvaret, omnium se servum effecerit: *omnium me servum feci, ut plures lucrifacere* (1 Cor. 9). En tres insignes titulos, quibus divum Paulum vere vas electionis extitisse constat; ac itidem ad sancti Ignatii gloriam dicamus, quod vere vas electionis extiterit, quia gratia, charitate, et sancto zelo cor ejus superabundavit. Unde sicut de divo Paulo dixit Deus: *vas electionis est mihi*; ita de sancto Ignatio dicendum: *vas electionis est Deo*. Sanctus enim Ignatius vas electionis dicitur eo quod repletum 1. gratia Dei; 2. amore Dei; 3. zelo gloriæ Dei. Plenitudo gratiæ, plenitudo amoris, plenitudo zeli, en tres plenitudines gloriosas, tresque hujus concionis partes, quibus sanctum Ignatium vere vas electionis fuisse patebit.

I PARS.

Sanctus Ignatius plenus fuit gratia.

Sanctorum plurimi uberibus quidem gratiæ divini imbribus irrorati perhibentur; de sancto Ignatio autem sicut et de beato Stephano licet asserere, quod tantam a Deo gratiarum accepit copiam, ut vere gratia plenus fuerit; *plenus gratia* (Act. 6). Nec solum hanc gratiarum plenitudinem in propecta ætate percepit sanctus Ignatius, verum et in ipso conversionis suæ tempore exuberavit gratia triumphante, operante et humiliante; repletus fuit 1. *gratia triumphante*, quæ illum ad terrena omnia abicienda impulit; 2. *gratia operante*, quæ illum ad ardua suscipienda movit; 3. *gratia humiliante*, quæ illum ad vilia et abiecta multa pro Dei amore peragenda inclinavit.

1. Certum est Dei gratiam libero hominis arbitrio nullam unquam inferre necessitatem: quantumvis enim vehemens et efficax sit divini gratiæ motus, ei quisque resistere potest; tamen ita efficaces et triumphantem nonnunquam a Deo dantur gratiæ, ut licet iis resisti possit, nullus tamen quamvis induratus, eis resistat: *hæc gratia quæ occulte humanis cordibus divina largitate tribuitur, a nullo duro corde respuitur* (Aug. de præd. SS. c. 8). Ignatium autem ab ipsa juventute Deus non communibus solum gratiæ suæ radiis illustravit; gratias enim triumphantem ab ipso conversionis primordio illi concessit; gratias illi victrices dedit, quarum virtute omnia fregit vincula, quibus sæculo adstrictus detinebatur, ac terrena omnia reliquit, ut se totum Dei obsequio manciparet. Terrena ante conversionem sapiēbat sanctus Ignatius; quæ mundi sunt querebat, iis se immiscebat negotiis, quæ statui suo conformia noscebat, et ideo postquam iis vacavit exercitiis, quæ juvenem et nobilem virum decebant, seculari militiæ nomen dedit ut generositatis suæ signa daret, et ut altiora in sæculo properaret. Quo concitatus impulsu, ita omnibus se commisit periculis, ut in urbis Pampelonensis obsidione, globo a tormento bellico emisso, una ex tibiis ejus contracta fuerit. Cum idcirco diu in cubili decumbere cogeretur, spiritualium librorum lectioni incubuit, potius ut tedium vitaret, quam ut inde cogitationes salutis eliceret. Jamvero opportuno tempore adveniēns victrix Dei gratia, excitavit cor ejus, manifestavit illi, quam bonum, quamque suave sit adherere Domino; illumque suavissimo et fortissimo suo illicio ad abrenunciandum sæculo et ad Christi obsequio se consecrandum allexit. Eodem tempore, quo spiritualia in libris lectabat Ignatius, ad cor ejus loquebatur Dei gratia, intusque ei dicebat: o Ignati, non amplius pro vanitate, verum pro æternitate decertandum: non ultra pro terrenis principibus, tantum pro Domino exercituum militandum; tempus est, ut totum te Dei tui obsequio mancipes, nec ulterius ambiendum; jam jam omnibus abrenunciare festina, ut verus sis discipulus Christi dicentis: *qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus* (Luc.

14, 33). Tanta autem efficaciacia divina Ignatium gratia pervasit, ut illico terrenis cunctis abrenunciaverit, seque totum Dei obsequio manciperit. Sanctus ergo Ignatius est vas electionis vere plenum gratia triumphante, quæ illum ad terrena omnia abijcienda impulit; *et est vas electionis plenum gratia operante, quæ illum ad ardua suscipienda movit.*

2. Præclare dixit S. Bernardus, quod Dei gratia *voluntatem torpentem facit currentem* (ser. 2 in Cant.). De sancto Ignatio dicere possumus, quod plenus fuerit gratia quadam operante, quæ non solum voluntatem ejus, verum et illum totum currentem fecit, illumque ad longas et difficiles pro Dei gloria peregrinationes suscipiendas induxit. Non sine multo labore pedester incedere poterat vir sanctus, nec sine magna Dei gratia ardua itinera obire illi fas erat (1); operante illa Dei gratia excitatus et adjutus mox ut convaluit, suis se subduxit ephēbis, et ad Montem Serratam se contulit: ubi datis egeno suis vestibus, vili se induit sacco. A Monte Serrato Manresam perrexit, ubi postquam anno integro cum pauperibus in xenodochio vicitavit, Barcinonam adivit: inde Romam, Patavium, Venetias et tandem Jerosolymam. Ubi tot spiritualibus cor ejus superabundavit gaudiis et consolationibus, ut reliquo vite suæ tempore hic commorari optasset: et ideo dicere incipiebat: *Hæc requies mea in sæculum sæculi.* Dei gratia eum adhuc currentem effecit, eumque a Jerosolyma civitate discedendum compulit, ut Barcinonam reverteretur. Deo dicebat sponsa: *Trahe me, post te curremus.* Duo autem hæc in Ignatio operabatur Dei gratia; trahebat eum, eumque ad præcipuas Europæ nationes currere impellebat; trahebat eum intus, ut illum a parentibus et notis elongaret, eumque ad longas peregrinationes excitabat non inani curiositatis et levitatis spiritu, verum ut ubique propriæ salutis, Deique gloriæ consu-

(1) Quamvis enim ex vulnere in Pampelonsi obsidione accepto convalescisset, quamdam tamen in ejus crure vulnus reliquerat debilitatem, qua paupiseric claudicabat, fiebatque ipsi valde molestum pedibus longa præsertim itinera peragere.

leret. Et revera mirandos virtutis actus ubique eliciebat; ubique dirissimis corpus suum cruciabat flagellis; ubique acerbis illud jejuniis alligebat; orationi ubique, aliisque multis pietatis exercitiis forverter vacabat; ubique salutis viam ignaros docebat; ubique prodigia multa operabatur, omnibusque portentosa omnium virtutum exempla præbebat. Unde de ipso, sicut de Christo Salvatore dici potest, quod *pertransiit benefaciendo*, quia gratia illa operans, quæ replebatur ad sanctas peregrinationes suscipiendas et ad ubique hominibus bene faciendum illum impulit. Fuit ergo sanctus Ignatius plenus gratia operante, quæ illum ad ardua suscipienda movit; *plenus etiam fuit gratia humiliante, quæ illum ad vilia et abjecta multa pro Dei amore perficienda inclinavit.*

3. Nonnullæ a Deo dantur hominibus gratiæ, ut illos deprimant, humilient et quasi annihilent: et hujusmodi censentur, ni fallor, illæ gratiæ, quas divus Paulus eminentes vocat: *propter eminentem gratiam Dei in vobis* (2 Cor. 9). Eminens autem hæc gratia in cor Ignatii ingressa est, ut supra quadam domina, ad illum humiliandum, illumque Dei voluntati totaliter subjiciendum: et id præstitit, ut vir ille nobilis in xenodochii habitaret; ut vir ille dives cum pauperibus commoraretur; ut generosus ille miles pius susciperet peregrinationes; ut homo ille delicatus crucis Christi jugum portaret; et ut eximius ille vir, qui inter aulicos floruerat, primis grammaticæ elementis ediscendis incumberet: quid humilior? quid abjectior? Cum humilitas sit omnis perfectionis fundamentum et basis, Deus homines humiliare solet antequam eos ad alta ministeria elevet: humiliat eos prius, et deinde eos elevat; *humiliat et sublevat* (1 Reg. 2, 7). Hoc agendi modo erga Ignatium usus est Deus: ad altiora enim ministeria eum sublimare statuerat; eum non solum novum apostolum, etiam fulgentissimi Ordinis patriarcham, mundi totius lumen et hominem sæculis omnibus portentosum efficere intendebat. Ideo antequam ad tam alta sublimaretur Ignatius, ad profundam humilitatis abyssum illum Deus vocavit, deditque illi gratiam hanc humiliantem, qua ad hoc redigeretur, ut fieret pauper, peregrinus, exul, in gram-

matica scholasticus, mundo ignotus, et apud homines quasi nihil: *ad nihilum redactus sum* (Ps. 72, 22). O Domine, quam admirabiles sunt in beato Ignatio operationes gratiæ tuæ! Miranda hæc gratiæ tuæ opera in hoc sancto intueri nequeo, quin totus obstupescam, et quin identidem dicam, hunc vere fuisse vas electionis Dei gratia plenum; *vas electionis est mihi*. Ad hæc sanctus Ignatius est etiam *vas Dei amore plenum*.

II PARS.

Sanctus Ignatius plenus fuit amore Dei.

Quantus in Deum fuerit sancti Ignatii amor, explicare, imo et conicere difficillimum est; non parvam tamen sui in Deum amoris ideam exhibebo, affirmans, quod adeo Deum dilexerit, ut 1. de Deo solo cogitaret; 2. de Deo solo loqueretur; 3. soli Deo placere optaret.

1. Mentis cogitatio ibi esse solet, ubi est cordis affectus; de eo mens cogitat, quod cor amat, et quo ardentius objectum aliquod a corde diligitur, eo attentius ejus considerationi mens adhæret. Unde si unicum objectum cor diligit, de eo solo mens cogitat: *amans nihil aliud cogitat, quam quod diligit* (Idiota cont. *de dic. am.*). Tanto autem amore Deum prosequabatur Ignatius, ut de eo solo cogitaret. In peregrinationibus quas suscepit; in studiis quibus sedulo incubuit; in publicis concionibus quas ad populum habuit; in charitatis et pietatis exercitiis, quibus totum se dedit, in omnibus actionibus suis semper et ubique de Deo cogitabat, cui placere appetebat. Maximus extitit Magdalænæ in Christum amor; cum de ipsa sacrum testetur Evangelium, quod multum dilexerit; *dilexit multum* (Luc. 7, 47). Plurima, eaque magna sui in Christum amoris signa præbuit hæc mulier; illud vero in primis notandum, quod de dilecto solum cogitavit, omniumque aliorum oblivisceretur: *oblita erat timere, oblita erat gaudere, oblita erat denique omnia præter illum, quem diligebat super omnia*

(Origen. ho. *de S. M. Magdal.*). Quod autem de Magdalena, hoc et de sancto Ignatio merito asseritur; hic enim ita Deum dilexit, ut de eo solo cogitaret, et aliorum omnium oblivisceretur. In quo custodibus angelis similis fuisse videtur Ignatius: hi etenim curæ suæ commissos homines illuminant, erudiunt, defendunt, protegunt, et ad cælum dirigunt; nec tamen propterea vel unico momento a Dei cogitatione et contemplatione avertuntur; *semper vident faciem Patris* (Math. 8, 10). Sic sanctus Ignatius externis multis incumbit exercitiis; modo enim rudis populi eruditioni, modo impiorum conversioni, modo animarum selectarum perfectioni vacat. Strenue laborat, jam ut inclitum societatis Jesu Ordinem instituat, jam ut adversus insurgentes hæreses decertet, et jam ut Ecclesiæ jura tueatur; atvero in his omnibus muneribus obeundis, tamquam angelus, semper videt faciem Patris. Dei namque amore percitus semper et ubique de eo cogitat. O ardentem Ignatium in Deum amorem! Qui adhuc magis ardere ostenditur ex eo quod de eo solo loquitur.

2. Qui terrena diligunt, de terrenis libenter loquuntur: *qui de terra est, de terra loquitur* (Joan. 3); e contra qui Deum et cœlestia sapiunt, de Deo et cœlestibus loqui solent, quia de his quæ diligit, quisque libenter loquitur. Sanctus autem Ignatius tanto in Deum accendebatur amore, ut omnia quæ proferebat verba, sancta essent, de Deo essent, et ad Dei gloriam spectantia. Sanctissimus ille vir Samuelem imitabatur, de quo testatur Scriptura, quod *non cecidit ex omnibus verbis ejus in terram* (1 Reg. 3, 19). Nullum enim Ignatii verbum in terram cadebat. Vana non loquebatur, non inutilia, non jocosæ, non exitiosæ; ipse semper aut tacebat, aut divina et ad Dei gloriam spectantia proferebat. Et quod majori admiratione dignum videtur, tanto cum spiritus fervore de Deo loquebatur, ut verba ejus essent quasi jacula ignita, a quibus audientium corda ad Dei amorem, et ad morum mutationem mirum in modum accendebantur. Difficile et quasi impossibile est ignem abscondere, quia semper seipsum prodit et manifestat; *quis enim celaverit ignem? indicio semper proditur ille suo*. Divini autem amoris igne adeo extuabat cor Ignatii, ut non

posset illum abscondere. Ignem hunc nonnunquam manifestabat coelesti fulgore, quo vultus ejus radiabat; illumque manifestabat saepius ignitis verbis, quae proferebat; de Deo enim et de divinis saepissime et ferventissime loquebatur: eiusque sermo, sive in praedicando, sive in exhortando, sive homines alloquendo, *quasi facula ardebat* (Eccli. 48, 1). De Deo et de divinis tanto cum spiritus fervore disserbat, ut non tam loqui, quam flammam effundere, et audientium corda urere videretur. Ecce excessum amoris, quo in Deum ferebatur Ignatius: eum ita amabat, ut de eo solo loqueretur; illum etiam ita amabat, *ut illi soli placere optaret*.

3. Qui hominibus placere student, nunquam perfecte Deo serviunt: *si hominibus placerem, servus Dei non essem* (Galat. 1); ideo ut quis perfecte Deum amet, illique inserviat, semper eo tendere debet, ut illa faciat, quae ei placita sunt; ac cum Christo dicere, *quae placita sunt ei, facio semper* (Joan. 8). Hoc autem unum intendebat S. Ignatius; in omnibus suis actionibus Dei voluntatem quaerebat, eamque semper adimplere conabatur. Unde cum Dei gloriam in omnibus spectaret, haec verba crebro iterabat: *ad majorem Dei gloriam*. Quasi diceret: nihil pro mundo, nihil pro vanitate, nihil ob temporale emolumentum, nil ut corruptae naturae faveam, nil ut hominibus placeam; omnia *ad majorem Dei gloriam*. Piusimus imperator Jovinianus, teste cardinale Baronio, in symbolum sibi elegit haec verba: *scopus vitae meae Christus*. Ecce scopum quem sibi praefixerat ille princeps; Christum solum scilicet, cujus unius gloriae et honori totus militabat: ad hunc scopum omnis belli apparatus, vigiliae omnes, omniaque opera, pericula et vulnera spectabant. Quod autem Jovinianus in profana, hoc Ignatius in sacra militia spectavit: pro singulari enim tessera et symbolo assumpsit haec verba: *ad majorem Dei gloriam*; et in omnibus laboribus, studiis, concionibus, functionibus, missionibus et operibus, Dei gloriam semper, tamquam unicum scopum spectabat. Ex illustrissima Farnesiorum familia Alexander cardinalis (qui postea summus pontifex Paulus Tertius fuit) pro gentilitia tessera sagittam ad

scopum directam praeferebat, hoc lemmate subjecto: *sic mitte sagittam*; perinde ac si diceret: omnes actiones tuas, veluti sagittas, ad Dei amorem, quasi in scopum referas. Hic autem erat scopus, ad quem indesinenter collimabat Ignatius: sive biberet, sive manducaret, sive aliud quidquam ageret, omnia ad majorem Dei gloriam faciebat; nilque aliud, quam Dei gloriam in omnibus quaerebat et intendebat. Ita Dei amore incendebatur, ut illi soli placere, omniaque ad ejus gloriam perficere satageret. O quam magnus sancti illius in Deum amor extitit: hic vere fuit vas electionis plenum amore Dei, *ac etiam plenum zelo salutis animarum*.

III PARS.

Sanctus Ignatius plenus fuit zelo salutis animarum.

Omnibus notum arbitror, zelantissimum fuisse sanctum Ignatium, ac salutis animarum zelo cor ejus quam maxime exarsisse. Ut autem majorem aliquam zeli ejus notitiam exhibeam, dico suum magnum ostendisse zelum erga ignaros, peccatores et omnes homines: 1. *erga ignaros*, quos omnes illuminare voluit; 2. *erga peccatores*, quos omnes convertere optavit; 3. *erga omnes*, quos ad aeternam salutem perducere insudavit.

1. Vir ille admirabilis in adolescentia sua humanis literis ediscendis nullo modo incubuerat; cumque jam ad tertium supra trigesimum aetatis suae annum pervenisset, omni latinitatis notitia penitus carebat: tanto tamen ex tunc salutis animarum zelo exarsit, ut ab omnibus hominibus humanarum literarum et principiorum fidei ignorantiam fugare statuerit. Quamobrem, instar puerorum, primis grammaticae rudimentis studere coepit, tantoque affectu et labore studio literarum vacavit, ut non multo post tempore in Parisiensi facultate magisterii laurea donatus sit. En Ignatium jam doctum, et ad erudiendos ignaros idoneum. In corde ejus tunc magis inardescit zelus, majore tunc accenditur desiderio omnes ignaros erudiendi, et ut

propositum suum efficacius adimplere valeat, in socios sibi assumit novem Universitatis Parisiensis baccalaureos, qui omnes Ignatii propositum approbant et laudant; ejusque piæ voluntati adhaerentes, simul cum eo ignarorum eruditioni incumbere statunt. Et ideo summum adeunt Pontificem, cui cum suam manifestassent voluntatem, prævidens Pontifex, quanta orbi christiano obventura emolumenta, si novum institueret Religiosorum Ordinem, qui totaliter rudium eruditioni, et hominum salutì vacarent, eos ad Religionis vota admisit, et societatem instituit, cui præfecit sanctum Ignatium: qui primi propositi sui tenax, ac ardens zelo erudiendi ignaros, filios suos speciali voto adstringit, dissitas quasque adeundi terræ partes, ut ibi cum Superioribus placuerit, ignaros erudiant, et animarum salutì incumbant. Nec moratur; zelum enim suum continere nequit Ignatius; protinus filios suos undequaque mittit, ut veluti fulgentia sidera, ignorantia tenebras ab omnibus terræ finibus expellant. Necdum annus integer elapsus est, cum in Gallia, in Hispania, in Italia, in Germania, in Portugallia, in Hybernia, et in Indiis visi sunt Ignatii filii ubique fidei principia docentes, ubique prædicantes, ubique gymnasia ad juvenum eruditionem instituentes. Quo factum ut brevi tempore, sancti Ignatii zelo totius fere mundi facies videretur immutata, et a toto terrarum orbe turpis ignorantia tenebra fugata. Miror hunc sancti Ignatii zelum, qui in hoc adhuc mirabilior extat, quod usque ad mundi finem perseveraturus sit: etenim certo patet, quod quamdiu stabit terrarum orbis, tamdiu zelo sancti hujus viri erudiantur ignari, et ad literarum, fideique notitiam adducentur. Quamdiu in hoc mundo vixit Ignatius, rudes, plebejos et cæcos peccatores illuminare non destitit: eosque filiorum suorum ministerio usque ad mundi finem illuminabit: ore eorum usque ad extremi Judicii diem catechizabit, prædicabit, et omnes orbis populos erudiet. Unde si de Abele dicat D. Paulus, quod *defunctus adhuc loquitur* (Heb. 11), dicendum pariter quod ab Ignatio hoc idem quotidie fiat miraculum; quoque post mortem e summo cælo loquitur, hic filiorum suorum ore in ecclesiis, in gymnasiis, et ubique ad puerorum et

fidelium eruditionem loqui non desinit, nec usque ad mundi terminum desinet. O quam magnus sancti Ignatii zelus erga ignaros! et *maximus exitit sancti illius zelus, erga peccatores, quos omnes ad Deum convertere optavit.*

2. Jurgiosi et rixosi (1) esse solent viri zelo gloriae Dei succensi, quoniam peccatores aggrediuntur et lacessunt, ut eos ad morum mutationem et ad veram conversionem adducant. Ex hujusmodi rixosis viris fuit Jeremias, quem ob zelum salutis animarum, quo ardebat, *virum rixæ et discordiæ* (15, 10) vocant sacrae paginae: rixosi etiam fuere sanctus Paulus, sanctus Athanasius, sanctus Chrysostomus, omnes apostoli, omnesque qui zelo gloriae Dei exarsere: quia peccatoribus, qui gloriae Dei adversantur, bellum indixerunt. Jamvero quis unquam ex viris zelo divinæ gloriae ardentibus, magis rixa certavit quam Ignatius? ipse non aliquos dumtaxat, omnes penitus orbis terrarum peccatores aggressus est, ut eos a vitiis avocaret, et ad Deum converteret. Taceo, quæ Romæ pro impudicarum mulierum, necnon pro Judæorum, et licentioris vitæ hominum conversione fecit: neque enim intra famose illius civitatis muros clausus remansit zelus illius; ad ultimos usque terræ fines progressus est, quo filios suos misit, ut illic hæreticos, istic infideles, hic male moratos christianos, et ubique omnis generis peccatores laceaserent, ac ad Deum convertere conarentur. Sancti Ignatii filii in manu patris sui videbantur quasi sagittæ in manu potentis, quas ad omnes mundi plagas jaculabat. Sicut enim de Germanis, seu Alemannis dixit nonnullus, quod essent quasi tela ad

(1) Qui autem his verbis, quamvis e sacris libris de promptis, in Sanctorum elegitis uti volunt, non omittent aliquam eorum explicationem addere, ex gr. sit verbo *venia*; ne simplicium aures offendantur, et communi sensu intelligentes verbum, *rixosum*, quid minus rectum et pium de sanctorum zelo opinentur. Presertim vero hujusmodi spiritum ardoris et *rixæ* in sanctis nunquam se junctum ostendere oportet a spirita lenitatis, mansuetudinis et tenerrimæ caritatis, quo vel ergo maximos peccatores prestatum omnes viri apostolici, prout et ex sancti Pauli epistolis patet, et ex aliorum gestis conscriptis.

usum prælorum solummodo destinata: *in usum prælorum sepositi, velut tela atque arma bellis reservata*; ita sanctus Ignatius filios non ad ecclesiasticas dignitates, non ad honores sæculi, invero ad bella vocavit: eosque ad omnes habitabiles terræ terminos misit, ut omnibus peccatoribus bellum denuntiarent, eosque verbis, exemplis, omnibusque sibi possibilibus modis ad Deum converterent. O mirabilem Ignatii zelum! qui vere magnum se prodit erga peccatores, quos omnes convertere vult: *ac etiam respectu omnium hominum, quos omnes salvare intendit.*

3. Filium suum misit in mundum Pater æternus, ut ejus ministerio omnes penitus homines salvarentur: *non enim misit Deus Filium suum in mundum, ut judicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum* (Joan. 3). Sicut autem Christus in hunc mundum venit, ut omnium hominum saluti incumberet, ita et tantus Ignatii zelus extitit, ut non unius solum provincie, vel regni unius, sed totius mundi homines salvare optaret, et sicut alter Paulus, omnes in Christi visceribus cuperet: *Testis est mihi Deus, quomodo cupiam omnes vos in visceribus Jesu Christi* (Philip. 1, 8). Paulum et Moysen sancto salutis animarum zelo exarsisse adnotat sanctus Chrysostomus: Pauli tamen zelum Moysi zelo præfert, quia Moysi zelus ad unicam solum gentem, Pauli vero zelus ad omnes mundi nationes extendebatur: *ille pro una gente, iste pro universo orbe certavit* (hom. 1 de laud. Paul.). En Ignatii zelum in Paulo perfectissime delineatum: Ignatius, sicut alter Paulus, omnes penitus homines salvare desiderat; Ignatii zelus, non unius dumtaxat provincie, vel unius regni, verum totius mundi homines respicit, pro omnium salute decertat, tum ferventibus precibus, quas ad Deum fundit; tum libellis spirituales, quos conscribit; tum continuis charitatis exercitiis, quibus incumbit. Efficacius adhuc pro omnium salute decertat per filios, in quibus seipsum quasi multiplicat, quosque ad omnes terræ partes mittit, ut ubique bellum vitis indicent, et pro omnium salute decertent. O mirabilem Ignatii zelum! o quam vere dicitur vas electionis, gratia, Dei amore, et salutis ani-

marum zelo plenum! o quantum honorem huic electionis vasi impendere debeamus! Alia habentur vasa in honorem, et alia in contumeliam: *aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam* (Rom. 9, 21). S. Ignatius autem est vas in honorem; nam illum Deus vas electionis omnibus sæculis venerandum fieri voluit. Honorate virum hunc sanctissimum, quem Deus ab omnibus honorari jubet; simul vero timete, ne sitis vasa in contumeliam. Peccatores illi qui Dei gratiam in vacuum recipiunt, qui in Dei amore frigent, et qui nullo accenduntur zelo salutis animarum, hi, inquam, peccatores, sunt vasa in contumeliam, quæ in infernum Deus projiciet: *vasa iræ apta in interitum* (ibid.). O quam infelices, qui contumelie et iræ vasa sunt! potest autem quisque pro libito aut vas honoris, aut vas contumelie fieri. Si Dei gratiæ ad conversionem vocanti resistitis, vasa iræ efficiemini: si in corde vestro amoris divini ignem extinguatis, nec Deum præ omnibus diligatis, vasa iræ evadetis; si zelo salutis filiorum, domesticorum, aliorumque ad vos spectantium careatis, eritis vasa iræ apta in interitum. E contra si gratiæ divinæ non resistatis, si Dei amore ardeatis, salutisque proximi zelo, quantum Deus a vobis exigit, ferveatis, eritis vasa in honorem destinata ad æterna tabernacula, et ad celestem beatitudinem, quam vobis opto in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen.

DE SANCTO PETRO AD VINCULA

CONCIO UNICA.

Erat Petrus dormiens inter duos milites, vincus catenis duabus (Act. 12, 6).

Vinculis constringitur summus ille Pontifex, qui omnium delictorum vincula solvendi potestatem accepit: ferreis ligatur cate-

nis supremus ille Ecclesie pastor, qui servitute daemone captivos liberat homines: carceri mancipatur Princeps ille apostolorum, qui peccatores sub dira Satanæ servitute ingemiscentes a peccatis absolvit, et in libertatem filiorum Dei vocat. De sancto Petro apostolo loquor, cujus merita in toto terrarum orbe prædicantur, cujus virtutes undique rutilant, et cujus sanctitas undequaque emicat. Sanctissimum hunc apostolum et Christi Domini in terris vicarium apprehendi jussit Herodes, vinculis eum constringi imperavit, eumque in tetro carcere *quatuor quaternionibus militum tradidit custodiendum*. Jamvero a summo caelo respexit Petrum Altissimus, cum ipso fuit in tribulatione, et mediante angelo, duæ, quibus ligabatur catenæ, de manibus ejus ceciderunt, carceris januæ ei ultro apertæ sunt, et de impiissimi Herodis manibus liber evasit. Hodie sanctum hunc Antistitem non in mari Tiberiadis piscantem, et retia reficientem, non in monte Thabor cœlestis beatitudinis gaudia suaviter præstantem, non denique in supremo Ecclesie throno sedentem et oracula proferentem, verum in carcere vinculis ferreis constrictum contemplabimur. *Ave.*

Sanctus Petrus in carcere detentus, omni gloria, omni libertate, omni que felicitate penitus carere videtur. Quæ etenim superesse potest gloria ei, qui carceris ignominiam patitur? Quæ libertas illi, qui catenis ferreis vinctus detinetur? Quæ felicitas ei, qui sub impii Herodis captivitate ingemiscit? Fateor, quod sanctissimus ille apostolus aliquo modo miser sit, cum carceris afficiatur ignominia; quod quodammodo captivus sit, cum diris constringatur vinculis; et quod in conspectu saltem hominum infelix videatur cum gravia ab Herode perferat supplicia. Si autem res æqua lance libretur, Petrus inter ignominias carceris maxime exaltatur; inter vincula quibus ligatur, maxima libertate fruitur; et inter ærumnas quas patitur, summopere beatificatur. Quæ omnia patebunt, cum probaverimus quod sancti Petri in carcere existentis magna sit gloria, magna libertas, et magna beatitudo: 1. *magna est ejus gloria* inter ignominias quibus afficitur; 2. *magna est ejus libertas* inter vincula quibus constringitur; 3. *magna est ejus beatitudo* inter supplicia, quæ patitur.

I PARS.

Magna est Petri gloria inter ignominias quibus afficitur.

Herodes impius, ut placeret Judæis, Petrum dignitate clarum, miraculis fulgentem et ab omnibus christianis summe honoratum, dedecore et ignominia afficere excogitavit: quamobrem, sanctissimum hunc Antistitem intra tetrum carcerem claudi et vinculis ferreis ligari imperavit, ut perinde Judæis scandalum, gentibus stultitia, omnibusque opprobrium fieret. Ast inter imaginarias illas carceris et vinculorum ignominias maxima mansit Petrum gloria, quia vincula ei fuere 1. pretiosa ornamenta; 2. gloriosa præmia; 3. sublimiora honoris insignia.

1. Multorum rei criminum ferreis non in honorem, verum in dedecus ligantur catenis: vincula illis nequaquam honoris et gloriæ, imo maxime sunt nota infamiæ. Petrus insons et pro Christi gloria supplicis addictus, ornatur vinculis quibus ligatur et catenis, quibus constringitur, velut pretiosissimis ornamentis decoratur. Unde sanctus Proclus, Constantinopolitanus Antistes, Petri catenas vocat *regalem ornatum* (hom. 2 de laud. Pau.). Et revera sceptrum, corona, cunctaque pretiosa indumenta et monilia non tantum principes, reges et imperatores adornant, quantum Petrus ferreis, quibus necitur, catenis decoratur: nam ut optime loquitur sanctus Chrysostomus, *non ita caput splendidum reddit imposita corona margaritis conspicua, ut catena ferrea, quæ propter Christum fertur* (Hom. 8 in ep. ad Ephes.). De sancto Paulo ait Chrysostomus, quod coronatus potiusquam ligatus fuerit catena; *eum coronabat catena* (Hom. 10 in ep. ad Coloss.). Hoc idem dicamus et nos de D. Petro; moris enim erat antiquitus victimas, dum ad mortem ducerentur, coronare: *ipsa hostie et arce, ipsi ministri et sacerdotes eorum coronabantur* (Tertul. de cor. mil., 10). Petrum autem ad victimam parabat Herodes et licet

eum non coronare, potius torquere et depretiare exoptaverit, ipsa tamen vincula, quibus manus ejus strinxit, venustum et regale ei paravere ornamentum; ipsæ catenæ quibus eum ligavit, gloriosa coram Deo et speciosa ei fuere corona, qua caput ejus cinctum et ornatum apparuit. Magna ergo manet gloria Petrum vinculis constrictum, cum hæ catenæ sint pretiosa ejus ornamenta. *Magna etiam est ejus gloria, quia hæ catenæ sunt gloriosa ejus præmia.*

2. Stans Jesus in partibus Casarææ Philippi, scire voluit ex ore aliorum, quid de ipso sentirent homines. Et ideo discipulos interrogavit, dicens: *quem dicunt homines esse Filium hominis?* responderunt illi, quod aliqui arbitrarentur, eum esse Joannem Baptistam; alii, eum esse Eliam, et alii, eum esse Jeremiam, aut unum ex prophetis. Dixit illis Jesus: *vos autem quem me esse dicitis?* (Math. 16). Respondebit Petrus, dicens: *tu es Christus Filius Dei vivi.* O præclaram Petri confessionem, qui palam profitetur, Christum esse Deum, Patrisque æterni unicum Filium! Qualem autem mercedem et quale præmium dedit Christus Petro pro tali confessione? Duplicem quidem ei largitus est mercedem, claves scilicet et catenas; dedit ei claves: *tibi dabo claves regni cælorum;* et dedit eis catenas, quas ipse divinis suis manibus composuit, ut forent præmium suæ confessionis; *has catenas,* inquit S. Proclus, *composuit Dei Patris Verbum, ut ejus de Deo confessionis præmium essent.* Nec censendum vile et contemptibile hujusmodi præmium, cum hæ catenæ quibus ligatur Petrus, sint toto cælo pretiosiores: *si quis,* inquit Chrysostomus, *michi daret totum cælum, aut illam catenam, ego illam præferrem* (Hom. 8 in epis. ad Ephes.). De quolibet homine justo, tribulationem patiente, asserit Deus, quod cum ipso est, quod eum a pœnis quas patitur, liberabit, atque illum glorificabit. *Cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum et glorificabo eum* (Psaln. 90). Hæc autem omnia specialius et gloriosius exequitur Deus respectu Petri incarcerati et catenis ferreis onusti; cum ipso enim est Deus in carcere per gratiam, per consolationes internas et per abundantiore assistentiam; illum etiam

liberat a carcere, ejusque catenas solvit mediante angelo. *Nunc scio vere, quia misit Dominus angelum suum et eripuit me de manibus Herodis* (Act. 12); ac tandem eum Deus glorificat non solum in cælo post mortem, verum etiam in carcere per ipsas catenas, quibus ligatur, quas tantopere sublimat, ut eas gloriosum et pretiosum confessionis ejus præmium efficiat. Magna ergo dicenda Petri catenis constricti gloria, cum hæ catenæ sint gloriosa ejus præmia, necnon magna ejusdem gloria, *quia hæ catenæ sunt sublimia honoris insignia.*

3. Sicut enim pro peccato catenis ligari, maxima censetur infamia, ita et pro Christo vinciri, maxima reputatur gloria: *sicut peccati causa vinciri opprobrium est, ita pro Christo custodia vincula sustinere maxima gloria* (Ambr. in epist. ad Philipp.). Tanta quidem hæc est gloria, ut pro Christo vinculis necti quid gloriosius sit, quam esse imperatorem et doctorem. Imo, inquit Chrysostomus, *vincunt esse propter Christum est præclarus, quam esse apostolum, quam esse evangelistam* (hom. 8 in epist. ad Ephes.). O magnam gloriam vinculorum et victorum propter Christum! Hæc profecto doctrina a mundi sapientibus minime percipitur: hi capere nequeunt, quomodo catenæ ferrea, que coram hominibus habentur veluti servitutis et infamiae nota, mutantur in honoris et gloriæ insignia. Rident, cum audiunt, quod gloriosum sit ligari propter Christum; si vero corda eorum Christi urerentur amore, hanc doctrinam caperent, mirarentur et sectarentur: *si quis in Dominum insanit et ejus amore uritur, novit vin vinculorum* (Chrysost. ubi sup.). S. Chrysostomus, qui Christi Domini mirum in modum ardebat amore, vinculorum et eorum qui propter Christum vincuntur, gloriam et dignitatem apprime novit et supra modum extollit: *nihil, inquit, est ita præclarum, ac vincula propter Christum, atque catenæ sanctis illis manibus impositæ: hoc fortasse est præclarus, quam sedere a dexteris: hoc est magnificentius, quam sedere super duodecim sedes. Si quis me apud superos collocaret cum angelis, aut cum Paulo victo, eligerem carcerem et vincula. Si quis me faceret unam ex po-*

testatibus, quæ sunt circa caelos, aut circa thronos, aut talem vincitum, potius optarem talis esse vincitum (Ibid.). Fatendum ergo, quod Petrum inter ignominias carceris et vinculorum recumbentem maxima maneat gloria. Et magna etiam est ejus libertas inter vincula, quibus constringitur.

II PARS.

*Magna est Petri libertas inter vincula,
quibus constringitur.*

De Josepho Ægyptiaco in carcerem coniecto, vinculisque constricto assertit Chrysostomus, quod inter vincula liber fuerit, ac vera libertate fruere: *erat Joseph liber inter vincitos* (in cap. 39 Gen.). Tunc libertate gaudebat Joseph, quia dum corpus ejus vinculis irretitum tenebatur, innocens ejus animus nullatenus aligabatur, atque penitus liber remanebat. De beato Petro similiter dicam, quod licet in carcere detineatur et catenis ferreis corpus ejus constringatur, ipse tamen liber manet inter vincula, quia liber 1. a servitute peccati; 2. a servitute concupiscentiæ; 3. a servitute dæmonis.

1. Omnes qui gravibus inquinantur peccatis, talium fiunt peccatorum servi: *qui facit peccatum, servus est peccati* (Joan. 8). Peccatis quasi funibus tartareis capiuntur et constringuntur, qui ea perpetrant: *iniquitates sue capiunt impium et funibus peccatorum suorum constringitur* (Prov. 5). Petrus autem in miseram hanc peccatorum suorum servitutem olim redactus, et ipse catenis peccatorum suorum aliquando fuerat ligatus; jamvero post amaram, quam propter Christum amplexus est penitentiam, talibus hand amplius contigit ligari vinculis; non amplius peccati servus extitit; ab omni crimine liber permansit, ac in medio carceris existens, maxima libertate gavisus est. Ut enim ait sanctus Isidorus, *nemo magis liber, quam ille, qui nullius mali sibi conscius est (in Etim.)*. Hanc, qua fruebatur, libertatem indicasse videtur sanctus ille

apostolus dormiens inter vincula, quibus tenebatur et inter milites, a quibus custodiebatur. Imperaverat enim Herodes quod sanctus ille vir mitteretur in carcerem et duabus catenis ligaretur, intendens intra breve tempus eum populo ad occidendum producere. Petrus autem sic ligatus, sic morti adjudicatus quiete et tranquille dormit: *erat Petrus dormiens inter duos milites ligatus catenis duabus* (Act. 12). Cur secure inter catenas et milites dormit Petrus? ibi dormit, quia magna fruitur libertate. Impii, dum in thronis sedent, dum in conviviis se exquisitis ingurgitant cibis, dum abdomini et veneri indulgent, formidant, trepidant, nec quiete unquam dormire queunt, quoniam utpote servi peccati timent, ne vinculis criminum suorum ligati in infernum perpetuo cremandi detrudantur. At Petrus inter vincula et satellites suavi indulget somno, quia conscientia eum ab omni criminum novo liberum testatur. Dum vero Petrus magna gaudet inter vincula libertate, quia liber a servitute peccati, magna est etiam ejus libertas, *quia liber a servitute concupiscentiæ*.

2. Concupiscentia tyrannus est sevissimus, qui homines trahit, ligat et sæpe in servitutem redigit: *unusquisque tentatur a concupiscentia sua abstractus et illectus* (Jacob. 1). Hæc homines impudicos veneris voluptatibus, avaros transitoris fallacibus sæculi bonis, et superbos vanis et imaginariis mundi honoribus tamquam viles servos alligat. S. Petrus autem dum in vinculis corpore ligatus degebat, a servitute concupiscentiæ penitus erat liber; concupiscentia non illum carnis voluptatibus alligatum detinebat, cum ipse propriam reliquerit uxorem et castitatem perpetuum voverit; concupiscentia cor ejus dignitatum amore non alligabat, cum ipse in omni humilitate incesserit, omniumque peripsema propter Christum fieri voluerit; concupiscentia tandem non illum induxit ad serviendum divitiis et mammonæ iniquitatis, cum ipse cuncta mundi bona reliquerit: *ecce nos reliquimus omnia*. Tanta tandem Petri catenis ferreis ligati, fuit libertas, ut totaliter a concupiscentiæ servitute liber extiterit. Hortatur nos Spiritus Sanctus, ut infestos concupiscentiæ motus non sequamur: *post concupi-*

scientias tuas non eas (Eccli. 18). Hi autem homines concupiscentiæ motus sequuntur, qui iis consentiunt: *post concupiscentias imus, cum illis consentimus* (Hugo 161). Et hi qui concupiscentiæ motibus consentiunt, dicuntur ejus servi, quoniam ab ea vincuntur, capiuntur et possidentur. *Qui cedit concupiscentiis atque consentit, vincitur, capitur, traditur, possidetur; a quo enim quis devictus est, huic et servus ad dictus est* (August. c. Julian. 5, 3). O quanta multorum infelicitas, qui post concupiscentias suas vadunt, pravisque earum trahuntur illecebris! Hi plerumque se liberos arbitrantur, dum misera concupiscentiarum suarum servitute ligantur. Sanctus Petrus inter vincula, quibus ligatur, manet penitus liber a servitute concupiscentiæ, eo quod terrena bona non ambiat, verum celestia: voluptates carnales non requirat, sed spirituales; ac tantummodo ad æternas cœli dignitates, non autem ad mundi fastum anhelet. Itaque magna Petri vinculis constricti libertas, quia liber est a servitute concupiscentiæ; magna etiam est ejus libertas, *quia liber est a servitute dæmonis*.

3. Sicut hi dicuntur fideles Dei servi, qui ei in omnibus obediunt, ejusque cuncta servant præcepta, ita et dæmonis servi habentur, qui ei serviunt, ejusque parent mandatis. Dicit Deus: *declina a malo et fac bonum*; propterea si ab omni declines peccato et bonis totaliter incumbas operibus, tunc te verum Dei servum esse comprobas. Dicit dæmon, *declina a bono et fac malum*; ideo si ejus dictis obediās, devians a bono et iniquis vacando operibus, tunc dæmonis servus efficeris. O quot Satanæ servi in hoc mundo! Quot sunt, qui bene facere nesciunt et qui malis penitus se dedunt operibus! Hi quidem dæmonis servi numero suo Dei famulos longe superant; pauci enim dæmonis voluntati non obsequuntur, pauci iniquo huic domino non famulantur. Sanctus Petrus in carcere inclusus se totum Deo consecrat; dæmoni nullatenus subjicitur, uni Deo servit; dæmonis absolutus domino, ipse dæmoni potius dominatur, ac propriis catenis dæmonem alligatum et captivum detinet. *Ab his catenis, inquit sanctus Proclus, dæmonum pravi spiritus illigati enecantur; ab his princeps hujus*

mundi captivus ducitur (Ubi sup.). Sanctus Vincentius Ferrerius ait, quod sicut Herodes Petrum duabus catenis vinctum detinebat, ita et dæmon servos suos duabus catenis vinctos tenere solet: duæ autem hæ catenæ sunt longa consuetudo et mala societas. *Prima catena*, qua dæmon servos suos ligatos detinet, est inveterata consuetudo; qui enim a multo tempore jurare, blasphemare, furari, ad usuram mutare et alia peccata perpetrare assueverunt, ab iis difficillime se expediunt, quia prava consuetudo est fortissima catena, qua a dæmone captivi detinentur. *Secunda catena* est mala societas, qua dæmon quoscumque homines, quantumvis innocentes, ad innumera trahit peccata, eosque ita alligatos detinet, ut nequaquam sua frangere vincula et ab ejus servitute se liberare queant. Ecce qualibus potissimum catenis servos suos dæmon vinctos teneat. Igitur sanctus Petrus, etsi catenis ferreis constrictus, malignis dæmonis catenis ligari nequivit: mala haud alligabatur consuetudine, qui infirmos curare, afflictos visitare, miracula multa facere et omnibus bonorum operum generibus vacare consueverat: prava etiam societate minime constringebatur, quia cum sanctissimis viris in terra viventibus et cum angelis in cœlo regnantibus conversari solebat. Cum ergo S. Petrus in carcere detrusus, non dæmonis, sed Dei servus extiterit, fatendum quod vere, quamvis catenis ferreis constrictus, magna frueretur libertate, seu liberaretur a servitute peccati, concupiscentiæ et dæmonis. Demum S. Petrus inter vincula, quibus ligabatur, non modo vera gaudebat libertate, *magna etiam erat ejus beatitudo inter supplicia que patiebatur*.

III PARS.

Magna est Petri beatitudo inter supplicia que patitur.

Quis beatum censebit Petrum in tetro detentum carcere, infensus sibi militibus circumdatum, et proximæ morti adjudi-

candum? Quis arbitrabitur, sanctum hunc apostolum felicem inter vincula, quibus constringitur, inter supplicia quæ patitur et inter funera quibus destinatur? Fateor, quod si secundum carnis et sanguinis leges de Petro judicemus, infelix et miser dicendus sit; si vero christiane et juxta Christi leges sententiam feramus, Petrus inter vincula et supplicia est beatus, ac beator 1. Herode, qui eum carceri mancipavit; 2. christianis, qui ei compatiuntur; 3. angelo, qui eum e carcere liberat.

1. Beatus et ipso Herode felicior erat Petrus in carcere detentus: nam Herodes purpura indutus et redimitus corona, quasi dæmonis victima ad æternas inferni pœnas destinabatur; e contra vero sanctus Petrus erat victima Deo consecrata et ab ipso in æternum coronanda. Sicut solebant antiqui, boves, arietes et alia animalia ad sacrificium destinata vitis ornare et laurbus coronare: sic Herodes, aliquando a dæmone sacrificandus, immolandus et in æternum ad tartara præcipitandus induebatur splendide et coronabatur gloriose in hoc mundo. Petrus vero Herode longe felicior erat, quia per levia quæ patiebatur supplicia, ad æterna parabatur præmia, et transitoriis quibus afflictabatur pœnis, ad perpetuas cœli delicias ordinabatur. Felicem haud dubie Herodem et infelicem Petrum censebant Judæi; cum Herodem viderent exaltatum sicut cedrum Libani, sedentem supra Judaici regni solium, divitiis affluentem, cunctisque fruentem delicias, eum felicem proclamabant: *beatum dixerunt, cui hæc sunt*. Et contra cum Petrum cernerent vincatum, in carcere detentum, traditum viginti militibus ad custodiendum, variis affectum injuriis et ultimo supplicio damnandum, eum utique infelicem et miserum censebant. Utique fallebantur; nam infelix erat Herodes et Petrus felicissimus; infelix Herodes, quia licet regnaret in hoc mundo, a Deo tamen odio habebatur: *iniquos hodie habui*: infelix, quia licet divitiis et deliciis afflueret, interius tamen nulla fruebatur pace; *non est pax impij*: infelix tandem, quia cum crucis Christi esset inimicus, extra paradisi viam incedebat et præceps ad tartara in æternum cruciandum currebat. At Petrus erat felicissimus, quia in carcere detentus, a Deo amabatur,

visitabatur ab angelis, a cœlo protegebatur, interna fruebatur pace, Christi passionibus conformabatur et ad æterna præmia parabatur. O Petrum vere felicem et ipso Herode feliciorum! *Petrus erat etiam felicior christianis, qui ei compatiiebantur*.

2. Cum Petrus detineretur in carcere, christiani ei compatiētes indesinenter Deum pro ipsius liberatione orabant: *oratio autem fiebat sine intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo* (Act. 12, 5). Sanctus Vincentius Ferrerius ait, quod ita ei compatiiebantur, ut pro ipso orarent flentes: *orabant pro liberatione Petri flentes*. Flere quidem oportebat: quia privabantur capite suo, pastore et duce suo; tamen flere non debebant Petrum, quasi miserum et infelicem; miser enim non erat, imo beatus et iis qui ei compatiiebantur beator. Quod, quam verum sit, ex ipsis Christi verbis constat; nonne dixit Christus Dominus: *beati estis cum maledixerint vobis et persecuti vos fuerint et dixerint omne malum adversum vos?* (Matth. 5, 11). Nonne docuit divinus ille magister, beatos esse, qui propter justitiam persecutionem patiuntur? *Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam* (Matth. 5, 10). Quis ad hæc Petrum infelicem censebit? Vel potius, quis non eum beatum et iis qui ipsi compatiuntur, feliciorum proclamabit? iis quidem beator erat Petrus, quia pro Christo et propter justitiam dira patiebatur; ipsi vero nondum digni effecti erant, tantam, quantum ipso, pro Deo persecutionem pati. Octo beatitudines, seu octo gradus ad æternam beatitudinem assequendam assignat Christus: *primus* gradus est, per paupertatem abjicere curam divitiarum; *secundus*, per mansuetudinem motus animi componere; *tertius*, peccata lugere; *quartus*, esurire et sitire justitiam, seu virtutum augmentum; *quintus*, misericordiæ spiritualis et corporalis operibus vacare; *sextus*, cordis munditiæ studere; *septimus*, pacem inter omnes conciliare; *octavus*, patienter persecutiones propter Deum et justitiam pati. Plerasque ex his beatitudinibus simul cum Petro possidebant alii fideles, qui ei compatiiebantur; ad octavam et supremam nondum pervenerant; aut saltem non eam ita perfecte asse-

cuti erant ac Petrus, quia ipse in carcere duabus ligatus catenis existens, iis longe graviorem propter justitiam patiebatur persecutionem. Propterea in conspectu Dei et juxta divinam Christi doctrinam iis erat longe beator. Si ergo S. Petrus inter supplicia fuit beator fidelibus, qui ei compatiabantur, *fuit etiam beator angelo, qui eum liberavit.*

3. Cum Petrus in carcere inter duos milites duabus catenis vinctus dormiret, venit id eum angelus de cœlo, qui splendore suo totum irradiavit habitaculum, *percussoque latere Petri, excitavit eum, dicens, surge velociter* (Act. 12, 7). Beatus haud dubie erat ille angelus et beatitudine cœlesti fruebatur: dum enim ingrediebatur carcerem, Deum facie ad faciem contemplantur, eum amore beatifico diligebat, ac proinde non minori beatitate potiebatur, quam illi qui in cœlo remanentes indesinenter vident faciem Patris æterni; ausim tamen dicere cum S. Chrysostomo, quod Petrus in carcere extitit beator angelo, a quo fuit percussus, excitatus et liberatus: *si quis mihi diceret, inquit Chrysostomus, quid mallet, an esse angelus, qui Petrum pupugit; an Petrus, qui salvus evasit? mallet esse Petrus, propter quem venit angelus* (Ubi sup.). Quomodo autem Petrus inter vincula et supplicia beator esse poterat angelo, qui actu beatitudine fruebatur inenarrabili et æterna? Beator erat non in se et actu, verum beator erat *in spe*, ut loquitur S. Augustinus, quia cum gravia propter Christum pateretur, ex hoc solidam habebat sperandi rationem, quod aliquando angelo hoc beato, a quo liberabatur, futurus esset ipse beator; quodque per passiones suas, aliores beatitudinis æternæ gradus sibi compararet. D. Paulus, in hoc mundo vivens, fuit in vincula conjectus et in paradisum usque ad tertium cœlum raptus. Paulus in vinculis videbatur miserimus; in cœlo vero haud dubie erat beatus et beatitudine sanctorum, saltem transeuntem, fruebatur. Nihilominus, si fidem adhibeamus Chrysostomo, sanctus Paulus beator fuit inter vincula, quam cum raptus est in paradisum et usque ad tertium cœlum sublimatus: *non tam beatum existimo Paulum quod raptus sit in paradisum, quam quod conjectus sit in carcerem. Non tam eum*

censeo beatum, quod raptus sit in tertium cœlum, quam cum censeo beatum propter vincula (Ubi sup.). Similiter dicamus de Petro, quod ipse catenis constrictus et in carcere inclusus beator fuit angelo, qui divinam essentiam contemplantur facie ad faciem et qui paradisum inhabitare solebat. Quare Petro in vinculis existenti dicamus: *beatus es Simon Barjona* (Matt. 16); beatus sane es et ipsis angelis beator. Ecce quanta fuerit gloria, quanta libertas, quanta beatitudo Petri in carcere degentis et vinculis constricti. Contemplemur eximiam hanc gloriam, ad quam inter vincula et per vincula evahitur: demiremur sanctam et plenam hanc libertatem, qua in sua captivitate et dum catenis ferreis constringitur, perfecte fruitur; atque in primis ejus ambiamus beatitudinem: beatus est sanctus ille apostolus, cum pro Christo patitur; optemus et nos gravia cum ipso propter Christum perpeti; sanctus Petrus, sicut et alter Paulus, gaudebat, cum pro Christo patiebatur: *placeo mihi in infirmitatibus, in contumeliis, in necessitatibus*. Gaudebat, quia in ipsis tribulationibus æternam prægestabat beatitudinem et per penas quas patiebatur, majora semper sibi comparabat in cœlo gaudia: gaudeamus pariter et nos in tribulationibus nostris, semperque graviora pro Christo pati optemus, ut inde aliquando beatores in cœlo fieri valeamus. Si graves adveniant morbi, in his gaudeamus; si superveniant inimici, qui nos persequantur, eos diligamus; si temporalium bonorum jacturam faciamus, Deum benedicamus: optemus tandem semper plura et majora pro Christo perpeti in hoc mundo: ac morbos, injurias, persecutiones patiamur cum Petro, ut cum illo beari mereamur in cœlo. *Amen.*

IN FESTO SANCTÆ MARÆ ANGELORUM

CONCIO PRIMA.

A Domino factum est istud (Psalm. 117).

Munus aliquod unum et idem in se ipso aliud et aliud esse videtur, cum a rege offertur vel a viro rustico dono accipitur; in manu enim regis quasi augetur et pretiosius evadit; semperque pluris fit, cum a regia, quam cum a rustica et ignobili manu procedit. Sicut pereximie sanctitatis viri res etiam profanas contactu suo sanctificant, ita et principes muneribus et donis, quæ ab eorum oriuntur manibus, aliquem magnitudinis characterem imprimunt, quo pretiosiora et hominibus longe acceptabiliora redduntur, quam si a rusticis et plebeis tribuerentur. Indulgentiæ omnes, quibus in Ecclesia fruimur, dona quidem pretiosissima sunt in se, cum ex Christi et sanctorum satisfactionibus coalescant; quid vero præ aliis nobilius et sublimius in indulgentia sanctæ Mariæ angelorum cernitur, utpote quod a Christi Domini manu immediate procedat: *a Domino factum est istud*. Scimus summum Pontificem auctoritate a Deo accepta indulgentias concedere etiam plenarias et perpetuas non secus ac ista; hoc autem præ cæteris præclarum et speciale habet indulgentia sanctæ Mariæ angelorum, quod non solum a Christi in terris Vicario, et a servo servorum Dei, verum ab ipso Christo Domino immediate manaverit. Eum a Christo humiliter petit sanctus Franciscus, eamque mediante Dei Genitricis intercessione obtinuit; ejusdem et nos Dei Genitricis auxilium imploremus, ut dignum de tanta indulgentia sermonem instituere valeamus. *Ave*.

Ut firmiter et perfecte aliqua stabiliatur indulgentia, a persona auctoritatem habente concedi debet; si autem de ejus valore aliquid insurgat dubium, eam confirmari necesse est; et tandem ut eam quisque lucrari possit, publici eam juris fieri et

rite publicari oportet. Certum est quod summus Pontifex potestate a Christo accepta indulgentias quaslibet concedere, confirmare et publicare soleat; at indulgentia sanctæ Mariæ angelorum non ab homine solum, ab ipso Deo immediate data, confirmata et publicata noscitur. Dedit quidem Christus summo Pontifici potestatem ligandi et solvendi quodcumque voluerit: *quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in cælis; et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in cælis*; tamen in ista indulgentia aliquid Christus sibi reservasse videtur; in terris enim apparuit, ut illam concederet; et licet sanctum Franciscum ad summum Pontificem delegaverit, ut ab eo hanc indulgentiam dari, confirmari et publicari peteret, eam nihilominus Christus per seipsum dedit, et confirmavit, et publicavit. Indulgentia sanctæ Mariæ angelorum 1. a Christo data est; 2. a Christo confirmata est; 3. a Christo publicata est. Eum tres hujus orationis partes, quibus hanc indulgentiam a Deo esse constabit; *a Domino factum est istud*.

I PARS.

Indulgentia sanctæ Mariæ angelorum a Christo data est.

Quamquam omnes totius orbis Ecclesias summopere veneraretur Pater Seraphicus, Ecclesiam tamen portuinculæ, seu sanctæ Mariæ angelorum, quæ ab Assisio non longe distat, præcipuo studio singularique religione semper coluit; *tum* quia beatissima Virgini erat dedicata; *tum* quia in ea suavissimi angelorum concentus sæpe audiebantur; *tum* quia in ea Pater sanctus ex Dei ordinatione Ordinem suum erat inchoaturus. In hac autem Ecclesia Christus visibiliter apparuit, ac indulgentiam plenariam et perpetuam dedit 1. *ut mercedem zeli* quo ardebat Franciscus; 2. *ut signum amoris sui* erga peccatores; 3. *ut momentum suæ liberalitatis* erga Ecclesiam.

1. Sanctissimo salutis animarum zelo ardebat Pater Seraphicus; cor ejus quasi fornax accensa videbatur, ex qua sacri